

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhészetre vonatkozó minden közlemény a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendő (O-vár, Bástya-utca 9. sz.)	A méhész-egyleti rendes tagsági díj 2 frt. körü tagsági díj 1 frt, mely Gebhardt Ööme pénztárnoknak küldendő Kolozsvárt. („Hója“ szőlő). A tagsági díj fizetési kötelezettség 5 évig tart. (Alapszabály 4. §.)	Egyleti tagok, a 2 frt rendes, illetőleg 1 frt körü tagsági díjért ugy az „Erdélyi Gazdá“-t, mint a „Méhészeti Közlöny“-t díjtalanul kapják.
---	--	--

IV-ik évfolyam.

1889. szeptember 1.

17. szám.

Méhesaládok kezelése méznyerés és szaporítás czéljából.

(Vége.)

Kiszámíthatatlan azon méz mennyiség, mely a hibás kezelés, a méhesaládoknak a mézgyűjtés alatt eszközölt gyakori háborgatása által, ugyszólva megsemmisül.

Ha télen a méhek nyugalmat igényelnek, kétszeresen igénylik azt nyáron a mézgyűjtéskor. Ugyanis a háborgatás alkalmával a méhek azon hitben, hogy készletöktől megfosztani akarják: rögtön és valamennyien a méznek esnek s az így felvett méz, mivel az mind többé a czellákba vissza nem kerül, teljesen füstbe mentnek tekinthető.

Ez azonban még kisebb baj ama másíknál, melyet szintén a háborgatás idéz elő, hogy tudni illik, a háborgatás által megzavart méhek, az épen folytatott minden munkát félbe hagynak, széyely szaladnak és csak idő multával verődnek ismét egy össze, hogy a megszakított rend a munka folytatására alkalmassá válik.

De meg ilyenkor már a külső munkára járók nagy része is kénytelen hon maradni s a zavaros állapot, rendezés, visszatartja azokat a gyűjtéstől is s így veszteségünk, a mézet illetőleg, kétszeres.

Hogy tehát a szükséges belső munkát, rendezést, lépikcserélést, pergetést stb. a méhek minél kevesebb zavarása által eszközölhessük: mindég meg kell várnunk az erre kínáló alkalmas időpontot. . . A legalkalmasabb időpont pedig az előjátékok alkalmával van, mikor tudvalevőleg a méhek legnagyobb része kint hűsöl s a belső munkát ők magok felfüggesztették.

Ilyenkor végezzük tehát a pergetendő mézes lépek kiszedését is, melyre ismét meg kell jegyeznem, hogy egyszerre az összes, mézzel telt keretekelszedésétől őrizkedjünk. Ezt téve: nyereség helyett megint veszteségünk lesz, mivel a méh, hogy magát az összes készlettől megfosztva látja, egész munkakedvét elveszti s többé a méztérbe egy szemernyi mézet sem fog beraktározni.

Kell tehát, hogy 2—3 mézes keret mindég benn maradjon; sőt minden, a méztér kiürítés alkalmával a visszahagyott mézhez, egy fiasítással telt lépet is tegyünk, hogy minden zavar kikerültessek.

Említést kell még tennem a vándorlásról. Néha nálunk, a méheknek alig akad annyi méz, hogy belőle csak a napi szükségletet, a fiasítás táplálását fedezhessük, míg a szomszéd határon dúsan terített asztal vár reájok.

A méhek röplyukat alkonyarkor rostaszövevvel elzárni s óvatosan szalma közé csomagolva, szekőrré rakni, semmi őrdögi mesterséggel nem jár.

A mézlegelőre érkezve, a kaptárokat szép rendbe még az új folyamán felállítjuk, hogy korán reggel már megkezdhessek a virágok látogatását.

Száz meg száz eset bizonyít a mellett, hogy ily helyen 5—6 nap alatt annyi mézet gyűjt a törzs s amnyit pergethet a méhész, miszerint az a kevés kiadás, amit a vándorlásra áldozott, nem csak kamatok kamatjával együtt megtérül, hanem még emellett, egy dúsan jövedelmevő tőkét is nyert a vándorlás következtében hatalmasan megerősödött méhesaládokban.

És most szólnom kell a szaporítást elősegítő kezelésről.

Ha előbb a több méznyerés fejtegetését a törzsek népessé tételével kezdtem: ugy itt is kell, hogy azzal kezdjem a leirást; mert rajt, népes rajt, csakis népes család után várhatunk; vagy csak hitvány, mi reményt sem nyújtó kényszerrajjal szerencsétlenül bennünket.

Alkalmazni kell tehát a már leirt izgató etetést itt is, hiven, szószerint, hogy törzseink minél népesebbé fejlődjenek; s folytatni kell az etetést mindaddig, míg az egres és gyümölcsfa kivirul.

Az egres virág adja az első számbevehető mézet; de ha az idő a kirepülésre pár napig nem alkalmas, az etetést azonnal meg kell kezdeni ismét; még pedig azért, mert ezt nem téve: a törzs a már kész, beboltozott anyagölcöket széjjel rombolja, a fiasítást kiczibálja, rajzási kedve lehül s mi várhatnók a rajt bár itéletnapig.

Élelmet nyújtva azonban nekik, a bajtól félni nem kell, mert a nyújtott eledelt a méhek úgy veszik, mintba kivülről hordatnék s a belső munkát mindég reudesen, a kellő szorgalommal végezik, ép mintba kijárnának.

Nagy tévedésbe van, ki azt hiszi: hogy a szaporítás céljából csakis súlyos, mézben bővelkedő családot kell ki-
szemelni; mert ennek épen az ellenkezője áll.

Nem szabad ugyanis felednünk, hogy a rajzáshoz első sorban sok méh jelenléte szükséges.

Ahoz pedig, hogy sok méh legyen, kell a megkívántató üres tér, hova az anya bőven petézhessen; ha azonban sok méz van a méhokban, akkor helyszűke miatt bő petelerakás lehetetlen.

Ki kell tehát a felesleges mézet venni és annak helyét üres lépekkkel pótolni és csak annyi eleség hagyandó, mennyi a fiasítás ápolására elegendő megkívántatik.

A hol sok a nép, ott igen természetesen, a hőség is nagy szokott lenni. Azt mondják: hogy a méh napmadár s hogy a meleget nagyon kedveli. Ez valóban úgy is van, de más oldalról tény az is, hogy „a sok a jóból is megárt.“

Nyári napokon, midőn a meleg a szabadban és az árnyékban is majdnem elviselhetetlen, fogalmunk lehet arról, hogy hogyan érezhetik a méhek ilyenkor a kaptárba magokat, pláne ha még hozzá a nap hevétől megvélve nincsenek.

Némely gazda azonban épen a hőséget képzei rajzás egyik fő kellékének s gyönyörrel szemléli, hogy méhei — szerinte — már a lakban nem férnek, hanem ott hevernek a röplyuk körül, meg a kas oldalán, ergő rajozni akarnak!

Mikor aztán a szép napok elmúlnak a nélkül, hogy a várva várt raj kivonult volna: akkor azt mondják, hogy a méh az idén „ragyát kapott“ s bele nyugsznak a történetekbe, anélkül, hogy ösmereteiket gyarapítandó: a valódi ok kifürkészésére számmák el magokat.

Az elviselhetetlen hőség okozza aztán, hogy a méhes előtt a föld egészen fekete az elhalt méhektől; pedig ezek nem is természetes halállal multak ki, hanem a pogány hőségen az öreg munkások csökkenteni akarván: a már kész kifejlődött fiatal bogárkakat gyilkolják s dobálják ki a lakból s a várt rajok eképen megsemmisülnek.

Ezt is ellensúlyozandó: ha már a bajon másként segíteni nincs hatalmunkba, legalább segítsünk kedvenceinken a lak nagyobbítása által. A parasztkast pótgyűrűvel toldjuk, a mükaptárt pedig a méztér megnyitása által iparkodjunk némileg kényelmesebbé tenni és tapasztalni fogjuk, hogy e műtét után a raj hamarabb és szebben kivonul, mint egy olyan szűk fészekből, melyben a méhek mozogni is alig képesek.

Záradékol meg kívánom még jegyezni, hogy a méhész, ha fáradsága jutalmát valóban élvezni akarja, úgy meglevő törzseit két csoportba osztva, egyik csoportot kizárólag mézgyűjtésre, míg a másikat csakis szaporításra használja; mert, ily berendezéssel, még kevésbé kedvező időben is hajt némi hasznot méhészete.

Parányiságom is az okszerű kezelés és a múltakok bárártja, azonban ha már szaporításról ábrándozunk, akkor jó lélekkel ajánlom mindeakinek a közönséges paraszt kast is, mert ez általános elösmert kitűnő „rajzó gép“, míg az, ki a mézélésre fekteti a főszűrt, csakis Dzierzon-kaptárokkal méhészkedjék; illetve mindkettővel, mert míg a Dzierzonokból mézet perget, addig paraszt kasai gondos felügyelet mellett gyönyörű rajokkal ürvendeztetik meg, melyeket ha megtartani hajlandó nem volna, hát színtén jó pénzért eladhatja, mert arra vevő van mindég.

Záradékol ajánlom még a méz és szaporítást előmozdító legfőbb tényezőt, az egyesülést, mert hogy mire képes egy egyesület, azt fényesen bemutatta az általam nagyra becsült „Erdélyi okszerű méhész egyesület.“

Rövid idei fennállása óta nemesak az anyaegylet fejlődött erőssé és nagygyá, hanem annak sikerén sokan okulva: számos fiók körök alakultak, melyek a mesterként világitó anyaegylet jótékony sugaraival hivatva vannak az üdvös eszmének világosságott juttatni ott is, hol még az sötétség borítja s válllvetve, egyesült erővel oktatják a népet az okszerű méhészkedésre.

Éljenek az egyesület vezértérifiai, viruljon az egyesület soká, örökké, a baka s az emberiség javára.

Az Isten hallgassa meg s engedje meg!

Méhészeti kiállítás és vásár.

A budapesti kereskedelmi muzeum ez évben is méhészeti kiállítást fog rendezni a városligeti iparsarnokban. Az erre vonatkozó program a következő:

1. A budapesti kereskedelmi muzeum a városligeti nagy iparsarnoknak időleges kiállítások számára fentartott részében a különféle méhterményekből és méhészeti eszközökből kiállítást rendez, mely f. évi október hó 1 én megnyitattik és október hó 31 én bezáratik.

2. A kiállítás célja:

a) fogyasztó közönséget, valamint a bel- és külföldi kereskedőket, a hazánkban termelt e nemű czikkekkal megismertetni, azok kelendőségét előmozdítani és számukra itthon, de főleg a külföldön új piacokat szerezni.

3. A kiállítás tárgyai:

a) méz és pedig: fehér lépesméz keretekben és pergetett méz üvegekben;

b) különféle méhészeti ipari termékek, egymint: méz-szesz, mézbor, mézsör, mázlikőr, mézeczet, mézben befőtt gyümölcsök és konzervek, mézeczukorkák, mézeskalácsok és sütemények.

c) viasz sárga és fehéritett minőségben, valamint műlépekre feldolgozott alakban;

d) méhkaptárak;

e) méhészeti eszközök;

f) mézüvegek és bármely alkalmas anyagból készült nagyobb mézedények.

4. Az igazgatóság kizárólag gyakorlati czélokat követvén, csupán oly méhtermékek és méhészeti eszközök be-

küldését óhajtja, a melyek minőségüknél és a termelés mennyiségénél fogva nagyban való eladásra és kivitelre képesek. Eanél fogva felkéretnek a termelők, hogy csak olyan czikkeket jelentsenek be, a melyekből abszolút jó minőségük mellett nagyobb készlettel is rendelkeznek s a melyekre nagyobb megrendeléseket is elfogadhatnak.

A legkisebb mennyiség, mely beküldhető: pergetett mézből 25 kiló 1, $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{4}$ kilós üvegekben és lépes mézből 10 kiló tetszés szerinti keretekben és üvegedényekben; viaszból és műlépekből 10 kilo; mézből készült folyadékokból és befőttekből fajonként 12 üveg s cukorkából és süteményekből 10 kilo; a méhészeti eszközökből egy darab. További felszólításig pedig az első küldemény ne haladja meg ezen mennyiségek nögszeresét.

5. A bejelentés az ide mellékelt bejelentési ív egyes rovatainak pontos kitöltése mellett f. é. szept. hó 10-ig eszközöndő; a bejelentett czikkek pedig legkésőbb f. é. szept. 25-ig beküldendők.

6. Minden körülmény a legalkalmasabb módon jól esomagolandó és hozzája a kiállító nevét és lakhelyét, a tárgy megnevezését, mennyiségét, súlyát és árát magában foglaló jegyzék csatolandó s minden egyes darabra a kiállítóknak esinosan nyomtatott vignettája ráragasztandó. A küldemény tartalmáról annak feladásakor a muzeum igazgatósága levél útján külön is értesítendő.

A termelő urakat saját érdekükben, de kiváltképen emelni óhajtott kivitelünk érdekében is különösen figyelmeztetjük, hogy mindenből csak feltétlenül tiszta és jó minőségű czikkeket állítsanak ki s hogy megrendelések esetén a szállított minőség a kiállított és megrendelt minőségnek teljesen megfeleljen.

Tapasztaltatott továbbá az eddigi kiállításoknál, hogy egyes termelők túlesigázott árakat szabtak, minek folytán a nagyban való eladás lehetetlen volt; ennél fogva saját érdekükben figyelmeztetjük a t. kiállítókat arra is, hogy ily eljárás mellett soha sem leszünk képesek a külfölddel versenyezni és méltóvitalakat állandósítani.

7. A kiállítók vasuti igazolványt nyernek, melynek alapján a vasuti szállítási díj 50%-ának elengedésére tartalmának igényt.

8. Térdíj nem fizetendő; a szükséges állványokat és asztalokat a muzeum igazgatósága díjtalanul szolgáltatja.

A muzeum által eszközölt eladások és megrendelések után 10% jutalék fizetendő.

9. A muzeum igazgatósága a beküldött czikkek elromlása esetében nem nyújthat ugyan kártérítést, mindazonáltal megteendő mindazon intézkedéseket, melyek azoknak jó karban tartására szükségesek.

10. A kiállított tárgyak azon része, mely a kiállítás befejeztéig el nem adatott és a mely felett a kiállító november 10-ig nem rendelkezett, elárvereztetni és a befolyó

összeg 10% levonásával a kiállító rendelkezésére bocsátatni fog.

Budapest, 1889. augusztus hó 17-én.

Németh Imre,

miniszteri tanácsos, igazgató.

Feleslegesnek is tartjuk, hogy ajánljuk méhésztársaink figyelmébe a méhészeti kiállítást és vásárt. Mindnyájan tudjuk, hogy a mult évi kiállítás is minő fontos szolgálatot tett a méhészet ügyének. Meg vagyunk győződve, hogy ez is sikerülni fog. Minden méhésznek érdekében áll, hogy terményeinek minél jobb piacot szerezzen. Erre nézve a központ az első helyen áll.

Bejelentési iveket és programot elnökségünk szívesen küld tagjainknak.

Szeptemberi értesítő.

E hónapban a nagyobb mézhordás teljesen megszűnt s ezzel egyidejűleg méheinket ostrom alá veszik az ingyen élő mézorzók is.

A méhek ennek tudatában minden kis nyílást betapasztani igyekeznek, mely nekik nehezen menő munkájukban, kell, hogy a méhésztársak segítségére legyen. Csináljunk be minden felesleges nyílást, szükítsük a röplyukat, egyesítsük a gyenge törzseket, iparkodjunk a méhek téli fészket a röplyuk közelében elhelyezni, hogy a rablásnak elejét vegyük. Törzsek, melyekbe még most herék vannak, anyátlanságra engednek következtetni.

Vizsgáljuk meg szigoruan törzseink mindenikét, szükölködökön segítsünk a gazdagoktól elszedett mézes keretek beadásával, míg ennek hiányában etessük azokat éjjelenként folyó mézzel, mindaddig, míg a szükséges téli készlettel nem rendelkeznek.

Óvakodjunk a méz elcsorgatástól, mert most, midőn a méz a természetben fogyatékán van, kétszeresen szükséges a szigoru felügyelet, a rablás kitörésének meggátolására.

Vannak kivételek, hogy méheink még ezután is juthatnak bő mézlegetőhöz, ez azonban nem biztos és épen azért e hóban a betelelést okvetlen elvégezzük, hogy a méhek a szükégből felszaggatott fedődeszkákat még a hidegebb napok beállta előtt visszaragaszthassák, hogy a kaptárba a meleg beszorulhasson, ami a sikeres kitelelést félig-meddig eleve biztosítja.

Átvizsgálás után távolítsuk el a kaptárból a fedetlen harmatszerű mézet, mert ez igen gyakran vérhas-betegség csiráját rejti magában.

K . . . i Gy . . a.

Vidék.

Kolozsvári utamból.

S.-Szt.-György, augusztus hó 1889.

Hogy a méhészeknél sokkal nagyobb az egymás iránti vonzalom és barátságos collegiálitás, mint bármely más foglalkozásu egyének között — azt rég tapasztalom, de hogy az ember a valódi testvéries együttérzést a maga benső

valóságában tapasztalhasse s az ezernyi kis czellák édes nedűje mellett a baráti szív édességét is izlelhesse — menjen Kolozsvárra, hol szakismeretei gyarapítása mellett oly nemes méhészeti collegialitásban is részesülend, mely a kis dolgozó méhek munkabuzditása mellett hatványozott hatással lesz a méhészet nemes foglalkozása terén.

Engedje meg tisztelt szerkesztő ur, hogy most a távolból ezt elmondhassam, mely épen azért, mert távolból szól, sem pro domo, sem behizelgéskép nem szólhat. De midőn tudjuk, hogy bármely téren eső foglalkozás, mely az egyesülés sikeresb productivitására támaszkodik, csak egy központi, erős szervezet mellett vezethet biztos sikerre — annál megnyugtatóbb nekünk, vidéki tagoknak, látnunk ezt az erős központi szervezetet és vezetését az „Erdélyrészi méhészet-egyletnek“; mert onnan nemcsak biztos kormányzást, hanem oly testvéries, szívélyes méhésztársi érzelmeket is élvezünk, mely megbecsülhetetlen tényező maga a nemes méhészeti foglalkozás terén is.

Nekünk, erdélyrészi méhészeknek, részint klimatikus, részint növényzeti, különleges viszonyaink által kijelölt „Erdélyrészi méhészet-egyletünkre“ nagyon is szükségünk lévén, jól esik látni bármely, tanulmány-utját tevő méhésznek, hogy egyletünk, akár vezetését, akár berendezését tekintve, különleges viszonyunkból folyó érdekeinket teljesen kielégíti s egyszerűen berendezett méhese gyönyörű pavillonjával — hol a látogató két szakszerű méhésztanulmányos előadása mellett nyerhet mindenben utbaigazítást — egy egész méhésztani akadémiát képvisel.

Legyenek üdvözölve kolozsvári tisztelt méhésztársaim s főleg egyletünk vezetői, kik büszkék lehetnek házsongárdi mintaméhesükre, hol az utas tanulmányos kielégítése mellett a gyönyörű villák és nyaralók árnyas fái alatt enyhe üdülést nyer a gyakorta váltakozó méhesek és vendégszerető méhészek barátságos fogadtatása mellett.

Dr. Álbú Mózes.

Vegyes közlemények.

— **Tisztelgés a miniszternél.** Folyó hó 1-én, az erdélyi gazdasági egyesületnek számos tagja tisztelgett Szapáry Gyula gróf, földmívelésügyi miniszternél. E küldöttségben méhészet-egyletünk is képviselve volt Bodor László alelnök, Szentgyörgyi Lajos főtitkár és Gajzágó Antal választmányi tagok személyében.

— **Szentgyörgyi Lajos,** főtitkárunk külmagyarutczai méhészetét is megvizsgáltuk. Lajos napján leptük meg néhányan, megragadván az alkalmat a méhészek, hogy szerencsekívánatainknak is kifejezést adhassanak. Felesleges is mondanunk, hogy a reudes kis méhes, mely csak amugy hajladoz a gazdag családok terheitől; fényesen bizonyítja, hogy tulajdonosa nemcsak szóval hirdeti az ígét. Ezután a társaságra váró, gazdagon terített asztal mellett folytattuk a kellemes munkát, sűrű pohárköszöntők között. Az első pohárköszöntőt Turcsányi Gyula mondta a házi gazdára,

kiemelvén bokros érdemeit, melyeket a közügyek terén kifejtett hasznos munkássága után szerzett. Utána Bodor László alelnök emelt poharat a köztisztelőben álló, szives háziasszonyra; ezután dr. Kőmives Gerő s mások mondtak még pohárköszöntőket. A kedélyes mulatságnak csak az éjjel vetett végett.

— **Dr. Álbú Mózes** s. szentgyörgyi ügyvéd, méhésztársunk, kinek neve bizonyára ösmeretes lapunk olvasói előtt, a mult hóban néhány napot körünkben töltött. Az elnökség ez alkalomból estélyt rendezett a Stadler-kertben, melyen számosan részt vettek a helyt lakó méhészek közül. Dr. Álbú Kolozsvárra fogja átteni lakását s így a központ egy kiváló méhészeti erővel fog gyarapodni.

— **Méz és viasz vegyvizsgálata.** Az „általános osztrák gyógyszerész egyesület“ feladatul tűzte maga elé a táplálék és ezek között a méz, továbbá viasznak is, illő díjazás melletti vegyelmezését. Tarifája a következő: annak megvizsgálása, hogy mily arányban van a méz keményítő cukorsziruppal vegyítve, 4 frt. A beküldendő mennyiség legalább 100 gramm. Továbbá annak kimutatása, hogy minő arányban van a méz egyéb, idegen elemekkel hamisítva s mennyire egészségtelen az abban levő idegen elemek élvezete: 2 frtba kerül. Ez iránybani vizsgálatra a gyanus mészéből szintén 100 grammot kell beküldeni. Viasz vegyelemzése végett legkevesebb 200 gram küldendő be s ennek vizsgálatát a fenti egyesület 5 frtért kész teljesíteni. Ha tehát méhésztársaink közül valaki terményének alkatrészeit tudni akarja, forduljon a fent hivatolt egyesülethez, mely Bécsben 18. kerület, kórház-utca 31. sz. alatt székel.

— **A szombathelyi kiállítás elmarad.** Sajnálattal vettük tudomásul a végrehajtó bizottság értesítését, mely szerint a folyó évi szeptember 21—15-re tervezett általános gazdasági kiállítás, felmerült nehézségek folytán, nem fog megtartani.

— **„Az olesó okszerű méhészet“** című füzet 20 kron, mérsékelt árban kapható a szerzőnél, Dr. Hilbert István urnál Szegszárdon.

A szerkesztő üzenetei

— **Dr. H. J. urnak.** Szegszárd. Köszönjük a cikket, Tér-szüke miatt kénytelenek voltunk a jövő számra félretenni. A kaptárakra vonatkozólag értesítjük, hogy egy darab burkolat, Bodorféle kaptár az itteni fogház iparüzletében 2 frt; tehát csak 50 krral drágább, mint burkolatlan állapotban. — **Cz. V. J. urnak.** Békésen. Kérésének eleget tettünk; reméljük teljes megelégedésére. — **S. B. urnak.** Kraszna-Bétek. Intézkedtünk. A kért lakása Maros-Ujvárt van. — **A. J. urnak.** Várhely. Reméljük, hogy most már rendben van. — **P. S. urnak.** Csenger. A kérdéses számot ismét elküldtük a hibás postakezelés miatt tévedt el. — **F. J. urnak.** Lugos. Lapunk ez évi folyamából az 5-ik szám kifogyott, tehát, csak e szám hijával tehetünk eleget kívánságának. Válaszát kérjük. — **K. J. urnak.** Tállya. Egy néhány példányt már küldtünk, a többire nézve kérjük a címeteket. — **B. Zs. urnak.** Ökörítő. Bejelentettük a pénzküldemény az országos gazdasági egyesület pénztárnokának címelve küldendő Budapestre. — **P. S. urnak.** Csenger. A költésnyvet illetőleg, azonnal értesítettük magán levélben.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Lapfelügyelő bizottság: **Álbú József, Csiki J. József, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.**

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt. Bel-Középutca Minorita-épület.